BUCOVINA CA TERITORIU IMAGINAR

HARIETA MARECI-SABOL

Despre spațiile de tranziție s-a scris și se scrie, implicat sau distant-lucid, în termenii beneficiilor multiculturalismului, coabitării și dialogului între etnii și culturi. Realitățile se combină cu imaginarul dens, manifestat în ficțiuni cel puțin interesante, creând adeseori mitul teritoriului aproape lipsit de potențial conflictual. În cazul Bucovinei, imaginea ei persistă în imaginarul colectiv ca adiacență a unei realități istorice, căci situată „între Orient și Occident" – conform expresiei lui Erich Beck –, ea a cunoscut efectele complementare și contradictorii ale spațiului de tranziție: pe de o parte, un anumit grad de izolare, receptarea atenuată a diverselor modele, perpetuarea structurilor tradiționale și o mentalitate atașată de valorile autohtone, iar pe de altă parte, o extraordinară combinație de infuzii etnice și culturale venite din diferite direcții.

Bucovina imaginară este o provincie utopică, o „Veselă grădină / Cu pomi roditori / Și mândri feciori [...] / Ah! Cine te vede / Chiar în raiu se crede"[1], o „țară-model a monarhiei"[2], un „model de coexistență pașnică și de înflorire armonioasă neîntreruptă"[3]. Cu alte cuvinte, un spațiu aproape neverosimil, al convivialității exemplare, al copilăriei fericite[4], prelungită până dincolo de firesc. Dar identitatea acestui spațiu, legată de o veche tradiție a transferului cultural și a conlocuirii benefice a suportat metamorfoze, în raport cu dinamica istoriei.

Numind-o „provincie uitată", istoricul britanic A. J. P. Taylor scria despre Bucovina că „nu poate fi revendicată de nicio naționalitate drept patrie", lipsindu-i

[1] V. Alecsandri, *Poezii*, București, Editura Minerva, 1974, p. 398–399.

[2] E. Zöllner, *Istoria Austriei*, vol. I, București, Editura Enciclopedică, 1997, p. 390.

[3] *Cuvântarea delegatului de Hurmuzaki în ședința din 24 august 1870, cu referire la Declarația adresată Majestății sale Împăratului, ca răspuns la Mesajul imperial din 15 august 1870*, în *Discursurile lui Eudoxiu Hurmuzaki în Dieta Bucovinei. Din viața parlamentară a Bucovinei în cea de-a doua jumătate a veacului al XIX-lea*, Ediție bilingvă, cu stabilire de text, prefață, note și comentarii de Ilie Luceac, Traducerea textului german de Catrinel Pleșu, București, Editura Institutului Cultural Român, 2007, p. 263.

[4] *Kennst du den Berg, in mein'm Dorf Glitt / Auf ihn ich lief mit leichtem Tritt; / Hoch oben froh – ich oftmals stand / Und schaut in's Bukowinerland*, Gisela M. Geisler, *Mein Dorf in Bukowinaland*, în vol. *Lebensspiegelungen: Neue Lieder, Gedichte und eine Erzählung von Gisela M. Geisler mit dem Bildnis der Dichterin*, Detroit, Kramer Printing Company, 1937, p. 113–114, http://www.zoglauer.us/Glitt-Mein-Dorf-in-Bukowinaland-Geisler-Gisela-html.

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)

„o istorie asupra căreia să poată fi purtate dispute”[5]. În spatele acestei afirmații se află o realitate complexă, apreciată în chip diferit de grupurile etnice din Bucovina și de puterea imperială austriacă. Habsburgii au văzut în dobândirea Bucovinei, în 1775 – care făcea legătura între alte două teritorii habsburgice, Galiția și Transilvania –, un avantaj asupra Turciei și Rusiei în chestiunea orientală, aflată în evoluție. Reformele care au urmat anexării au avut drept miză uniformizarea administrației Bucovinei cu cea din celelalte țări ereditare ale Casei de Habsburg, respectiv din Cisleitania, în rândul cărora fusese introdusă noua achiziție[6].

Descrierile mai vechi amintesc de Bucovina ca despre o „colonie de pedeapsă”, „o stație terminus a unor cariere ministeriale și ofițerești”, „un capăt al lumii”[7]. Iată de ce, din perspectiva măsurilor adoptate de Curtea din Viena, istoricul Erich Zöllner nota: „Locuitorii Bucovinei nu aveau, cu siguranță, motive să se plângă de schimbarea apartenenței de stat. Din regiunea foarte rar populată, complet părăginită, administrația austriacă a creat, printr-o muncă susținută, de-a lungul câtorva decenii, o țară-model a monarhiei”[8].

Cu toate că modernizarea este acceptată și recunoscută de istoricii români, pentru o parte a acestora încă rămâne discutabilă sintagma „țară-model” (provincie-model) în condițiile oscilațiilor de care a dat dovadă Viena, referitor la statutul politico-administrativ și juridic al Bucovinei, pe parcursul întregii perioade austriece[9]. Cert este că transformările impuse de Austria în privința economiei și a naționalităților au modificat echilibrul etnic și religios al provinciei. Este binecunoscut faptul că imigrația a contribuit la creșterea populației Bucovinei, ucrainenii, de pildă, fiind atrași de pământul disponibil și, până în 1830, de scutirea de serviciu militar. În ansamblu, fundalul economic, cultural și politic a fost în direct raport cu menținerea climatului de conviețuire și toleranță, fapt menționat de Eudoxiu Hurmuzaki într-unul dintre discursurile sale: „Patria noastră a fost de la bun început un model de coexistență pașnică și de înflorire armonioasă neîntreruptă”[10].

Din aceeași perspectivă comparatistă, Emanuel Turczynski amintește de „mitul realizărilor pașnice colective”, specific Bucovinei începutului de secol XIX, radical opus ideologiei eroice, agresive, caracteristică slavilor balcanici, grecilor și

[5] A. J. P. Taylor, *The Habsburg Monarchy 1809–1918: A History of the Austrian Empire and Austria-Hungary*, New York, Harper and Row, 1965, p. 200–201, apud I. Livezeanu, *Cultură și naționalism în România Mare*, București, Editura Humanitas, 1998, p. 66–67.

[6] Mihai-Ștefan Ceaușu, *Bucovina Habsburgică. De la anexare la Congresul de la Viena*, Iași, Fundația Academică „A. D. Xenopol”, 1998, p. 231.

[7] H. Hofbauer, V. Roman, *Bucovina, Basarabia, Moldova*, București, Editura Tehnică, 1995, p. 112.

[8] E. Zöllner, *Istoria Austriei*, vol. I, București, Editura Enciclopedică, 1997, p. 390.

[9] M. Olaru, Șt. Purici, *„Bucovinism” și „Homo Bucovinensis”: considerații preliminare*, în „Analele Bucovinei”, anul III, nr. 1 (5), 1996, p. 7; Mihai Iacobescu, *Din istoria Bucovinei*, vol. I *(1774–1862). De la administrația militară la autonomia provincială*, București, Editura Academiei Române, 1993, p. 116, 128, 130.

[10] *Cuvântarea delegatului de Hurmuzaki în ședința din 24 august 1870, cu referire la Declarația adresată Majestății sale Împăratului, ca răspuns la Mesajul imperial din 15 august 1870*, în *Discursurile lui Eudoxiu Hurmuzaki în Dieta Bucovinei...*, p. 263.

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)

albanezilor[11]. Ripostând la preferințele diasporei bucovinene de a aborda istoria provinciei exclusiv prin prisma „înțelegerii" și „colaborării", Radu Grigorovici consideră exagerată imaginea idilică a acesteia, imagine născută din nostalgie[12]. El susține că Bucovina n-a fost o țară a înțelegerii reciproce, ci a toleranței reciproce, care „exista încă pe atunci când ea nu se chema Bucovina"[13].

Așadar, în tabloul idealizat al Bucovinei multietnice, există nervuri sensibile sau structuri vulnerabile. Creșterea aspirațiilor naționale ale românilor și ucrainenilor i-a adus în confruntare deschisă unii cu alții și pe fiecare în parte cu autoritățile austriece, în cadrul instituțiilor imperiale și locale. Chiar între români au existat diferențieri, unii chemând la unirea tuturor românilor într-un teritoriu autonom al Coroanei Habsburgice, iar alții la unirea românilor din Transilvania, Moldova și Valahia într-un Imperiu Habsburgic federalizat. La fel de nuanțată este și interpretarea efectelor Ausgleich-ului, transpus în practică în Bucovina la începutul secolului al XX-lea. Dacă pentru unii cercetători, Ausgleich-ul este mai mult decât o soluție de conviețuire, o expresie a colaborării interetnice[14], pentru alții el reprezintă exemplul deplin al separării pe criterii etnice, iar în sprijinul acestei afirmații sunt invocate așa-numitele „cadastre naționale", în care alegătorii români, ucraineni, germani, evrei și poloni își declarau identitatea. Din nefericire, efectele politicii de Ausgleich nu au fost cele scontate. Dieta Bucovinei, constituită pe baza alegerilor din anul 1911, pe baza „compromisului" bucovinean, s-a întrunit într-o singură sesiune consacrată asanării băncilor țărănești română și ucraineană. Tensiunile persistente din provincie au împiedicat convocarea altora[15].

În același registru al imaginarului certificat de o lungă istorie a simbiozei multiculturale se situează și controversatul „*homo bucovinensis*". Produs al unui anumit tip de demers analitic retrospectiv sau al naturii subiective a reconstituirii istorice, el e privit ca resursă de tip intercultural, generatoare de valori colective. Tehnic vorbind, sintagma îi aparține lui Hans Prelitsch, care o și popularizează, începând cu anul 1956. Și Rudolf Rybiczka își asumă paternitatea sintagmei, atribuindu-și titlul de „inventator" și „susținător" al acesteia și exprimându-și satisfacția și fericirea de a purta „pecetea" ei[16]. Totuși, cu mult înaintea celor doi și

[11] E. Turczynski, *Geschichte der Bucovina in der Neuzeit. Zur Social und Kultur Geschichte einer mitteleuropäisch geprägten Landschaft*, Wiesbaden, Harrassowitz Verlag, 1993, p. 2.

[12] R. Grigorovici, *Viitorul unei iluzii*, în vol. *Procese politice, sociale, culturale și economice în Bucovina, 1861–1918. Aspecte edificatoare pentru o Europă unită?* Materialele Conferinței Științifice Internaționale Rădăuți, 20–22 septembrie 2000, Volum editat de Ștefan Purici, Suceava, Editura Universității, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii" (8), 2002, p. 163.

[13] *Ibidem*.

[14] J. Leslie, *Der Ausgleich in der Bukowina von 1910: Zur österreichischen Nationalitätenpolitik vor dem Ersten Weltkrieg*, în E. Brix, T. Froeschl, J. Leidenfrost (ed.), *Geschichte zwischen Freiheit und Ordnung. Gerald Stourzh zum 60. Geburtstag*, Graz-Vienna- Cologne, 1961, p. 113–144.

[15] M. Olaru, Șt. Purici, *op. cit.*

[16] E. Satco, *Rudolf Rybiczka (26 martie 1911 – 6 octombrie 1998)*, în „Analele Bucovinei", anul VII, nr. 1 (14), 2000, p. 277.

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)

în opoziție cu ei, Ion Nistor redă, în evidente accente naționaliste, trăsăturile „exotice", ale lui „*homo bucovinensis*"[17].

Sonoritatea construcției semantice îi fascinează pe unii cercetători și îi contrariază pe alții: dacă în unele surse „*homo bucovinensis*" este produsul identificării locuitorilor cu particularitățile provinciei, cu un sistem legal bine stabilit, toleranță și progres socio-cultural, unde loialitatea către aceste valori nu însemna neloialitate față de propria comunitate etnică sau religioasă, în altele el este cel mai bun exemplu al politicii de germanizare a Bucovinei[18]. Nu de puține ori, elementul german apare în discursul istoric sau în cel memorialistic drept liant sau factor de echilibru al societății bucovinene multi-etnice, limba germană solidarizând un însemnat segment din populația provinciei în cadrul regimentelor, școlii ori aparatului administrativ[19]. Tot limba germană a facilitat și construcția lui „*homo bucovinensis*". Folosirea ei în administrație, justiție, școală și armată l-a transformat pe locuitorul provinciei imperiale într-un „tip specific", numit de către români *neamț*. „Neamțul – se menționează într-una dintre publicațiile bucovinene de limbă română de la începutul secolului al XX-lea – nu e totdeauna german; el poate fi ceh, polon, rutean, evreu și chiar român, „aplicat în serviciul statului". Condiția esențială este să „scrie nemțește"[20]. Orice provincie imperială populată cu astfel de indivizi neutrali era „în orice caz pe placul stăpânirii", pentru că le ușura „poziția față de trezirea conștiinței naționale a popoarelor". Impactul acestei stări de aculturație este ilustrat de Nicolae Iorga care scrie în 1923: „Toate neamurile se înfrățesc în aristocrație, prin vorbirea limbii germane. Românește vorbesc cei mai mulți români, când nu vreau să-i înțeleagă cineva. Toate neamurile se înfrățesc prin spoiala culturii germane"[21].

Evident, la nivelul începutului de secol XX, în discursul lui Ion Nistor, „*homo bucovinensis*" este asociat curentului „bucovinist" (*Bukowinaerthum*), doctrină a cărei propagare ar fi avut, în viziunea sa, ca și consecințe, „desfacerea de convingeri naționale", ruperea oricărei legături cu conaționalii de peste hotare, abandonarea limbii și uitarea tradițiilor, în vederea contopirii „cu celelalte neamuri într-o specie exotică bucovineană, cu limba de conversație germană"[22]. „Bucovinismul" la care se referea Nistor – sau „autonomismul bucovinean", cum mai este citat în alte surse – s-a cristalizat ca un fenomen de rezistență împotriva

[17] I. Nistor, „*Homo bucovinensis*", în vol. *Amintiri răzlețe din vremea Unirii*, Cernăuți, 1938, p. 285.

[18] M. Iacobescu, *Simpozionul internațional „Bucovina de partea dialogului" (21–28 aprilie 1996, Sejny, Polonia)*, în „Codrul Cosminului", Suceava, anul II, nr. 2 (12), 1996, p. 543. Opinia lui E. Turczynski, dezbătută de profesorul M. Iacobescu în volumul *30 de zile în „Siberia": căutând arhivele Bucovinei*, Iași, Editura Junimea, 2003, este împărtășită și de Kazimir Feleszko.

[19] F. Pintescu, *Atitudinea germanilor din Bucovina față de regimul românesc în anul 1919*, în „Codrul Cosminului", Suceava, nr. 5 (15), 1999, p. 272.

[20] „Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni", Cernăuți, nr. 9, 12 noiembrie 1913, p. 129–134, apud M. Olaru, Șt. Purici, *op. cit.*, p. 9.

[21] N. Iorga, *Neamul românesc din Bucovina*, București, 1915, p. 216.

[22] I. Nistor, *op. cit.*

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)

anexării Bucovinei la Galiția[23], dar a evoluat în relație cu anumite conduite ale elitei românilor, stârnind controverse și chiar patimi politice[24]. Nistor și ceilalți naționaliști luptau împotriva spiritului de moderație etnică promovat în Bucovina, mai cu seamă după 1918, fiindcă acesta însemna „moștenirea austriacă a compromisului". Înlocuirea acesteia cu naționalismul românesc integral[25], realizarea și construcția identității individuale deveneau, pentru românii din Bucovina, chestiuni care implicau, într-un mod decisiv, destinul neamului. „Integritatea" însemna pentru românii din Bucovina nealterarea identității, iar soluția existenței unui „*homo bucovinensis*" nu li se părea altceva decât un mod mascat sau diversionist de a eluda adevărul și realitatea prin iluzia utopică a „paradisului multietnic". Ulterior, „bucovinismul" a fost înțeles ca un *modus vivendi*, „un program menit să instaureze o entitate, în diversitate, a identității universale bucovinene", un „copil al elitei diverselor grupuri entice" în care fiecare își conservă identitatea, dar și participă la construirea alteia noi, consensuale[26].

Fără a insista asupra componentei politice a așa-numitei „noi identități", majoritatea autorilor occidentali privesc „bucovinismul" din perspectiva dialogului cultural. Acesta se naște din însăși banala viață cotidiană; nu din compromisul ideologic și nici din cel politic, fiind o realizare pe termen scurt, dar cu efecte de durată. Dialogul cultural reprezintă deschiderea către „celălalt", dialogul continuu cu „celălalt", acțiune care întregește și completează individul, modificându-i, în sens constructiv, percepția asupra lui însuși, fără a-i diminua caracteristicile identitare. Nu întâmplător, dialogul cultural este comparat cu polifonia: „când doi oameni se simt bine împreună, vei auzi trei voci cântând". În viziunea lui Czyzewski, „*homo bucovinensis*" a perceput monologul sau monofonia ca pe o manifestare a ipocriziei. Iar dacă polifonia este „inima" cântecului, pentru ființa umană esența o reprezintă dialogul cu „celălalt", o prezență continuă a pronumelui „tu" în locul individualistului „eu"[27].

Evenimentele ori anecdotele cuprinse în memoriile bucovinenilor ne-români din diaspora vorbesc despre diferitele culturi și etnii, despre efortul elitei de a construi un organism universal, purtător de progres, despre sărbătorile de Crăciun sau Purim, de practica conversației în limba „celuilalt", despre respectul arătat celui care vorbește o altă limbă. Una dintre alegoriile cel mai des invocate îi

[23] M. Olaru, Șt. Purici, *op. cit.*, p. 8.

[24] Bucovinismul, explica I. G. Sbiera, „constă întru aceea ca nime să nu-și accentueze naționalitatea individuală, ci să se numească bucovinean, să considere graiul nemțesc ca pre acela care unește pre toți și să se folosească de el de câte ori se află în soțietăți și adunări amestecate", cf. I. G. Sbiera, *Familia Sbiera, după tradițiune și istorie și amintiri din viața autorului*, Cernăuți, Editura Eckhardt, 1899, p. 333.

[25] I. Livezeanu, *Cultură și naționalism în România Mare*, București, Editura Humanitas, 1998, p. 77.

[26] K. Czyzewski, *Paul Celan and Bukovina's dialogue culture*, în „Krasnogruda", Sejny-Stockholm, nr. 8, 1998, http://pogranicze.sejny.pl/archiwum/english/cafe/czyzew/celan.htm.

[27] *Ibidem*.

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)

aparţine lui Adolf Armbruster: „masa de tarock". Acolo nu se auzea doar germana – „limba franca" sau limba *Kulturträger*-ilor – ci patru limbi, în funcţie de naţionalitatea jucătorilor: „Schon am Tarocktisch konnte man bis zu vier Sprachen hören, saß doch der rümanische pope neben dem ucrainischen Förster, dem polnischen Apotheker und dem deutschen Lehrer; dahinter stand oft ein jüdischer Kleinkrämer"[28].

Totuşi, multilingvismul bucovineanului trebuie înţeles şi nuanţat. Unde a fost încurajat şi de către cine? Cât de uşor a fost acceptat şi cine l-a respins? A căpătat el, în lumea rurală, aceeaşi semnificaţie ca şi în spaţiul urban şi, mai cu seamă, ca şi în Cernăuţi? Portretul lui „*homo bucovinensis*" este greu de imaginat în absenţa oraşului care combină aceleaşi particularităţi ca şi produsul său: Cernăuţi. Adeseori este identificat un „*homo bukovenensis czernowitziensis*", ca locuitor al „Oraşului celor cinci limbi". Din perspectiva imaginarului, Cernăuţiul este locul unde se întâlnesc cele mai productive elemente ale Bucovinei, o răscruce a celor două Europe: cea apuseană şi cea răsăriteană. El oferă imaginea „paradei dansante a naţionalităţilor" care, potrivit lui Karl Emil Franzos, îşi etalează, „îmblânzite", „diferenţa" cel mult folclorică şi zgomotoasa bucurie la aniversarea anexării provinciei la Austria[29]. E un amestec de simpatie silită şi de „înstrăinare înfricoşată", un tablou pestriţ, la fel ca cel descris de eruditul aventurier şi excentricul istoric Gregor von Rezzori: „Ici les Juifs marchandaient des vêtements usés, les Arméniens achetaient des ballots de laine et du maïs par voitures entières, les Lippovans vantaient leurs beaux fruits (...). Quelquefois des femmes Houtsoules se prenaient de querelle avec tout un troupeau d'Allemandes (...); les Tziganes raclaient leurs violons et les joueurs de bonneteau, avec deux as noirs et un rouge qu'ils lançaient et reprenaient à une vitesse étourdissante, délestaient de leurs sous gagnés péniblement des paysans attardés qui bâillaient sottement aux corneilles"[30]. Produs al culturii citadine provinciale de factură austriacă[31], potrivit geografului francez Frédéric Beaumont, imaginarul „homo bucovinensis" ilustrează, de fapt, întreaga retorică colonială a burgheziei care se baricadează împotriva tradiţionalismului suspicios al lumii înconjurătoare, pentru a-şi susţine expansiunea politică şi economică prin argumente culturale[32].

Ce este real şi ce este imaginar în reprezentările Cernăuţilor, ale Sucevei, Sadagurei ori ale oricărei alte aşezări din Bucovina? În imediatul realităţii există povestea, iar ea supravieţuieşte datorită obstacolelor, deturnărilor, schimbării povestitorilor şi perspectivei: se îmbogăţeşte, se subţiază, sărăceşte, se estompează, se nuanţează. De altfel, Mihail Sadoveanu scrie despre Bucovina că „e mai mult a

[28] A. Armbruster, *Europa im kleinem: Die Bukowina*, în *Auf den Spuren der eigenen Identität*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1991, p. 226.

[29] A. Corbea-Hoişie, *Tipuri şi stereotipuri. A învăţat Karl Emil Franzos din estetica lui Goethe?*, în „Zeitschrift der Germanisten Rumäniens", nr. 15–16, 1999, p. 117.

[30] Apud F. Beaumont, *Nostalgie habsbourgeoise et Bucovine interethnique chez Joseph Roth et Gregor von Rezzori*, în „ROCSIR", Suceava, nr. 1–2, 2004, p. 80.

[31] *Ibidem*.

[32] A. Corbea-Hoişie, *op. cit.*

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)

amintirilor ş-a morţilor", iar, în 1963, Erich Beck reia ideea, numind fosta provincie austriacă „ţară a trecutului", al cărui prezent „sunt amintirile"[33]. Pe de o parte, amintiri aşa cum apar în discursuri nestructurate, încărcate de emoţie, vagi, redundante, şovăielnice, pe de altă parte fapte brute, documente, analize şi discursuri critice. Amintiri fără o realitate care să le corespundă, dar care constituie o „bază ideală" pentru visătorii nostalgici[34]. Avanpostul cel mai estic al colonizării austro-germane emană imaginea pluridimensională a spiritului locului, dar şi paradoxul abordării ca loc al memoriei şi imaginarului.

Bucovina imaginară rămâne o alcătuire din mai multe lumi, al cărei contur şi identitate o dau amintirile, istorisirile autobiografice, jurnalele şi memoriile, recuperările de tip monografic sau literar. Tabloul rezultat este desigur incomplet, dar suficient de sugestiv, pentru a încuraja continuarea explorării lui.

Bukovina as an imaginary land

(*Abstract*)

Avatars of Bukovina's collective imaginary provides a remarkable illustration of the effects of complementary and contradictory area of transition: perpetuation of traditional structures and mentality attached to the local values, mitigated reception of the various models, an extraordinary combination of infusions ethnic and cultural coming from different directions. Not by chance, its imaginary side was dressed according to certain representations of diverse outlook and conventional stereotypes. Over the imaginary, Bukovina was transformed into a utopian province, a „country-style of Austrian monarchy", a „happy garden", and a „model of peaceful coexistence and harmonious continuous flowering". Nevertheless, there are voices who consider it as an exaggeration of an idyllic space, an image born of nostalgia. Most references are memoirs in order to relate only to the Bukovina as a land of childhood or youth. Based on these memories arose the controversial „Bukovinism", then „homo bucovinensis", products of a particular type of analytical approach, or a retrospective of a subjective nature of historical reconstitution.

Named as „unnatural entity", „a result of policy games", „ghost of the past", or „a constructive model" and even „a European ideal", Bukovina has its place in some texts at the intersection of reality with fiction, and in some historical production. There is *something* in each of them, and these „fragments" might create an interpretative constant of time called, inter alia, „myths". Merging these two components – reality and fiction – leads to a dual writing, having first a sort of eternal present of memory, second representing the past of history. Memories, as they appear in unstructured speeches, are charged with emotion, vague, redundant, and wavering exude the spirit of multi-dimensional image of the place. Bukovina imaginary remains a multi-world, which gives memories, autobiographical stories, diaries, and memoirs, monographs, or literary type recoveries. The painting result is, of course, incomplete, but suggestive enough to encourage the continuation of a new exploration.

[33] E. Beck, *Bukowina Landzwischen Orient und Okzident*, Pannonia-Verlag Freilassing, 1963, p. 20, apud M. Iacobescu, *Erich Beck şi Bucovina*, în „Codrul Cosminului", Suceava, nr. 12, 2006, p. 272.
[34] H. Hofbauer, V. Roman, *op. cit.*, p. 114.

BDD-A32541 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:05 UTC)